

1. Identifikace produktu a dodavatele

Název produktu:	Očkovadla Elkem a speciální slitiny: <i>Alinoc®</i> , <i>Barinoc®</i> , <i>Bisnoc™</i> , <i>FG FeSi</i> , <i>Foundrisil®</i> , <i>Lanthanoc™</i> , <i>LaSi</i> , <i>Reseed®</i> , <i>SMZ®</i> , <i>Ultraseed®</i> , <i>Vaxon®</i> , <i>Zircinoc® inoculants</i> , <i>Elcast®</i> and <i>Tenbloc® inserts</i> , <i>Preseed® preconditioner</i> , <i>Topseed® conditioner</i> .
Využití produktů:	Přídavky do tekutého kovu ve slévárnách litiny
Adresa / Telef. č.:	Elkem ASA Silicon Products P.O. Box 334 Skøyen, N-0213 Oslo, Norway Telephone: + 47 22 45 01 00 https://www.elkem.com/silicon-products/
Kontakt:	support.siliconproducts@elkem.com
REACH registrace:	01-2119485286-28-0033
REACH a CLP helpdesk:	https://echa.europa.eu/support/helpdesks/
Telefon v nebezpečí:	https://poisoncentres.echa.europa.eu/home USA: Poison Help (AAPCC): 1-800-222-1222 & PoisonHelp.org United Kingdom: Contact your GP or NHS 111 on 111 (for 24 hour health advice).

2. Identifikace rizik

Klasifikace rizik: V souladu se směrnicí EU č. 1272/2008 (CLP) a Evropských globálním harmonizovaným systémem klasifikace a označování chemikálií (GHS), revize 10, nejsou produkty klasifikovány jako rizikové..

Symbol rizika / piktogram:	Nevyžaduje se
Označení slovem:	Nevyžaduje se
Prohlášení o nebezpečnosti:	Nevyžaduje se.
Bezpečnostní prohlášení:	Nevyžaduje se.

V kontaktu s vlhkostí, kyselinami nebo zásadami se mohou vytvářet hořlavé a škodlivé plyny. Viz části 10 a 11. FeSi-prachové částice mohou ve vzduchu za určitých podmínek explodovat. Viz část 10.

3. Složení / Informace o složkách

Synonyma obchodních názvů: FeSi-alloys, Ferrosilicon alloys, FeSi75
IUPAC-jméno: Ferrosilicon
CAS č.: 8049-17-0
Dočasné číslo ECHA: FeSi je dle REACH registrováno jako "vícesložková substance" z reakce hmoty železa a disilicidů železa a silicid železa a křemíku pod č. 912-631-7. Pro účely klasifikace nebezpečnosti musí být dle REACH u očkova del uváděno č. CAS

Chemické složení ¹⁾:

Prvek	Symbol	CAS č.	EINECS č.	Obsah %
Silicon	Si	7440-21-3	231-130-8	35-80
Aluminium	Al	7429-90-5	231-072-3	0-5,0
Bismuth	Bi	7440-69-9	231-177-4	0-5,0
Barium	Ba	7440-39-3	231-149-1	0-6,0
Calcium	Ca	7440-70-2	231-179-5	0-2,5
Cerium	Ce	7440-45-1	231-154-9	0-9,0
Lanthanum	La	7439-91-0	231-099-0	0-6,0
Magnesium	Mg	7439-95-4	231-104-6	0-2,5
Manganese	Mn	7439-96-5	231-105-1	0-4,5
Oxygen	O	7782-44-7	231-956-9	0-1,5
Strontium	Sr	7440-24-6	231-133-4	0-0,3
Sulphur	S	7704-34-9	231-722-6	0-2,0
Zirconium	Zr	7440-67-7	231-176-9	0-5,0
Titanium	Ti	7440-32-6	231-142-3	0-0,2
Copper	Cu	7440-50-8	231-159-6	<0,1
Chromium	Cr	7440-47-3	231-157-5	0-0,3
Carbon	C	7440-44-0	231-153-3	<0,05
Iron	Fe	7439-89-6	231-096-4	balance

1) Přesné složení jednotlivých produktů viz Produktové listy nebo certifikáty.

4. První pomoc

Inhalace: Podráždění způsobené prachem: Čerstvý vzduch. V případě přetrvávajícího pocitu nevolnosti návštěva lékaře. Otrava fosfinem / arsinem: Návštěva lékaře. Viz část 11.
Kontakt s kůží: Omyjte pokožku vodou a/nebo jemným detergentem.
Kontakt s očima: Vypláchněte oči vodou / slaným roztokem. Když potíže trvají, navštivte lékaře.
Požití: Odvézt postiženou osobu z prachové oblasti. Viz inhalace

5. Protipožární opatření

Hasicí prostředky: Suchý písek, CO₂ nebo suchý prášek.
FeSi v jakékoli formě suchých granulí není hořlavé.
FeSi ve formě prachu může za určitých podmínek způsobit prachovou explozi. Viz část 10.

6. Opatření při havarijním úniku

Materiál ve formě prachu by měl být skladován ve vhodných kontejnerech. Vlhký materiál musí být skladován odděleně od suchého a neměl by být skladován v uzavřených kontejnerech. Suchý materiál lze zametat nebo vysávat.

7. Manipulace a skladování

Manipulace: Neprovádějte manipulaci, která způsobuje víření prachu. Vyhněte se inhalaci prachu. Viz část 8. V prostředí s vysokou koncentrací prachu nepoužívat zdroje zapálení (např. svařování). Přidání vlhkého materiálu do taveniny může způsobit explozi. Viz část 10.

Skladování: FeSi musí být skladováno na suchém a dobře větraném místě, odděleně od kyselin a zásad.

Nedostatečně ventilované kontejnery:

Je doporučeno nechat dveře kontejneru plně otevřeny po dobu 15 min. a nechat vzduch volně cirkulovat a až poté zacházet vykládku kontejneru. Otevření kontejneru by se mělo dělat venku, ale za podmínky udržení materiálu v suchu.

V případě nutnosti okamžitého vyložení (do 15.min. od otevření kontejneru) je potřeba použít během manipulace celoobličejový respirátor s plynovým filtrem dle EN 14387.

8. Kontrola expozice / Osobní ochrana

A. Kontrola expozice

Ochrana očí, vybavení na výplach očí a ochranné rukavice. Zajištění dobré ventilace. Použijte respirator dle EN 149 FFP 2S nebo FFP3S v prostorách s nedostatečnou ventilací. Při podezření na expozici fosfinu a arsinu (viz sekce 10) v prostředí se špatnou ventilací (např. sklady, bunkry atd.) by se měl použít osobní dýchací přístroj nebo respirátor s dodávkou vzduchu.

Při otvírání nebo rozbalování v nedostatečně ventilovaných kontejnerech použijte ochranných pomůcek dle části 7.

Meze pracovní expozice (HSE, EH40/2005)

Tab. 1: Možné limity pracovní expozice (konsolidováno dle doplňků z října 2011):

	CAS č.	8 hod. TWA		15 minute STEL	
		ppm	mg/m ³	ppm	mg/m ³
Inhalovatelný prach	-	-	10	-	-
Vdechovatelný prach	-	-	4	-	-
Fosfin plyn (PH ₃)	7803-51-2	0.1	0.14	0.2	0.28
Arsin plyn (AsH ₃)	7784-42-1	0.05	0.16	-	-

EU OEL: Směrnice EU 2006/15/EC

Indikativní limity pracovní expozice:

	CAS č.	8 hod		15 min	
		ppm	mg/m ³	ppm	mg/m ³
Phosphine	7803-51-2	0.1	0.14	0.2	0.28

Elkem vyvinil „ Postup pro odběr, měření a vykazování fosfinu (PH₃), arsinu (AsH₃) a částec ve vzduch“ v pracovním prostředí (1994). Nízký limit pro arsinový plyn vyplývá z evidence pro karcinogenitu u lidí vlivem anorganických sloučenin arsenu obecně (IARC). Limit pro prach nepokrývá možnou absorpci arsinu / fosfinu z prachu usazeného na plicích.

DNEL (Odvozena zakázaná účinná úroveň):

4mg/m³, návrh pro inhalované FeSi částice (označené jako Si)

0.3 mg/m³, návrh pro vdechované FeSi částice (označené jako Si)

B. . Kontrola životního prostředí

Limitní hodnoty pro PM₁₀ A PM_{2,5} (SMĚRNICE 2008/50/EU):

	Průměrné období	Hodnota limitu
PM ₁₀	1 den	50 µg/m ³ ★
PM ₁₀	Kalendářní rok	25 µg/m ³
PM _{2,5}	Kalendářní rok	15 µg/m ³

★ Limit by neměl být překročen více než 30x za rok.

9. Fyzikální a chemické vlastnosti

Vzhled:

barva	Šedá
forma	Kusové metalické částice v různých velikostech mezi 0-10 mm. Různě veliké ingoty.

Zápach:

Páh zápachu: bez zápachu

pH: neuvádí se

Bod tání / bod tuhnutí: Viz rozpustnost

Počáteční bod varu a rozsah: 1220 – 1400°C (101.3 kPa)

Bod vznícení: Neuvádí se.

Poměr odpařování: Neuvádí se.

Hořlavost (solidus): Nevznítí se.

Horní/dolní limity pro hořlavost nebo explozivnost: Nejnižší limit pro explozi je +/- 60 mg/m³

Vznik páry: Neuvádí se.

Hustota páry: Neuvádí se.

Relativní hustota: 2.5 – 7.3 g/cm³

Rozpustnost: 15 µg Si/l při pH 5.8 (OECD 105), průměr <1 mm

Koeficient štěpení: n-oktanol/voda: Neuvádí se.

Teplota samovznícení: >400°C (Metodika EU A.16)

Viskozita: Neuvádí se.

Vlastnosti exploze: Neuvádí se.

Vlastnosti oxidace: Neuvádí se.

10. Stabilita a Reaktivita

Podmínky, kterým je nutno se vyhýbat

Jiskry nebo jiné zdroje zapálení (např. svařování) v místech s vysokou koncentrací prachu.

Částice FeSi suspendované ve vzduchu v koncentracích nad 100-300 g/m³ mohou způsobovat prachové exploze. Pro danou velikost částic se náchylnost k a nebezpečí exploze snižují spolu se snižujícím se poměrem Si / Fe. Prach o poměru Si/Fe ≤2 a velikostí částic > 10 µm nepředstavuje žádné nebezpečí exploze. Přidání vlhkého materiálu do taveniny může způsobit exploze..

Materiály, kterým je nutno se vyhýbat

Voda / vlhkost, kyseliny a zásady.

Nebezpečné produkty rozpadu

Při styku s vlhkostí, kyselinami nebo zásadami se mohou vytvářet vysoce hořlavý vodík (H₂) a vysoce hořlavé plyny fosfin a arsin (česnekový zápach). Předpokladem pro vznik fosfinu a arsínu je přítomnost reaktivních fosfidů a arsenidů, např. Ca₃P₂ nebo Ca₃As₂ na hranicích fázových rozhraní uvnitř slitiny. Velmi nízká úroveň P (<0.02%) a As (<0.0005% detekční limit) ve FeSi v kombinaci s rychlým tuhnutím, které omezuje segregaci legujících prvků, minimalizuje formování těchto složek a rovněž možnost formování plynů.

Fosfin (PH₃) a arsin (AsH₃) jsou těžší než vzduch a mohou se koncentrovat ve spodní části uzavřených kontejnerů. Hustoty (25 °C, 1 atm), PH₃: 1.379 g/l, AsH₃: 1.321 g/l, vzduch: 1.225 g/l.

Plyn fosfinu (PH₃) se může akumulovat v nedostatečně větraných / uzavřených kontejnerech v průběhu přepravy a skladování a v těchto případech jsou v průběhu prvního otevření a při vykládce kontejnerů nutná speciální opatření (viz Části 7 a 8).

Reakce s kyselinou fluorovodíkovou (HF) nebo kyselinou dusičnou (HNO₃) vede k formování toxických plynů jako je tetrafluorid (SiF₄) nebo nitrozních plynů (NO_x).
Vlhký produkt přidáný do taveniny bude z důvodu vypařování vody vytvářet vysoce hořlavý vodík.

11. Toxikologické informace

Produkt nesplňuje kritéria pro klasifikaci nebezpečnosti dle Směrnice (EC) No1272/2008 (CLP) UN a harmonizovaného systému klasifikace a označování chemikálií (GHS), 10. revize.

Vlastnosti narušující endokrinní systém: dostupné údaje o produktu byly posouzeny dle stanovených kritérií v Nařízeních ((EC) No1907/2006, (EU)2017/2100, (EU)2018/605) a dle nálezu nejsou aplikovány

Akutní účinky

Inhalace: Jemný prach může dráždit a dehydratovat sliznice.
Z prachu usazeného na sliznicích se může absorbovat fosfin / arsin
Kontejnery: fosfin/ arsin může být vdechnut uvnitř nebo v blízkosti čerstvě otevřených, nedostatečně větraných kontejnerů
Fosfin dráždí exponované sliznice, potlačuje centrální nervový systém (CNS) a může způsobit edém plic. Akutní otrava fosfinem, která není smrtelná, má dočasné účinky, např. bolest hlavy, celkovou nevolnost, zvracení, bolesti žaludku, kašel a dýchací potíže.

Kontakt s kůží: Prach může dráždit pokožku.
Kontakt s očima: Prach může dráždit oči a vysušovat je

Chronické účinky

Vycházejíce z praktických zkušeností a dostupné vědecké literatury nepředpokládají se žádné chronické účinky. Na skupinách dělníků v norském hutním průmyslu se průběžně provádějí příslušné epidemiologické studie prokazující, že produkt není rakovinotvorný

12. Ekologické informace

Produkt není charakterizován jako nebezpečný pro životní prostředí.

Mobilita: V normálních podmínkách minimální.
Stálost: Pro prvky v litině není relevantní.
Bioakumulace: S ohledem na mobilitu a stálost není relevantní.
Eko-toxicita: V souladu s Vyhláškou (EU) 1272/2008 (CLP) a Evropským globálním harmonizovaným systémem klasifikace a označování chemikálií (GHS), revize 10, nejsou eko- toxické ve své konečné fázi.

PNEC : Neuvádí se

Vlastnosti narušující endokrinní systém: dostupné údaje o produktu byly posouzeny dle stanovených kritérií v Nařízeních ((EC) No1907/2006, (EU)2017/2100, (EU)2018/605) a dle nálezu nejsou aplikovány.

13. Ukládání odpadu

Materiál lze všude, kde je to možné, používat k recyklaci.
Dle Směrnic EU 1272/2008 CLP není produkt považován za nebezpečný odpad.
Před uložením většího množství odpadu by měl být získán souhlas od nejbližšího místně příslušného orgánu pro ochranu životního prostředí.

14. Informace o přepravě

UN č.	1408
IMDG-kód ¹	Není klasifikován ve třídě 4.3*
ICAO/IATA ¹	Není klasifikován ve třídě 4.3
ADR/RID ¹	Není klasifikován ve třídě 4.3

* Substance, které ve styku s vodou produkují hořlavé plyny.

¹⁾ Doprava ferosilikonu s chemickou analýzou uvedenou v části 2 byla testována dle „United Nations Recommendations on the Transport of Dangerous Goods, Manual of Test and Criteria Part III - 33.4.1.4“ a vyhověla podmínkám testu. Produkt nebyl následně klasifikován ve třídě 4.3.

FeSi se nepovažuje za nebezpečné organismům žijícím ve vodě (Lillicrap, 2011). FeSi není znečišťovatelem moří.

15. Informace o vyhláškách

Text tohoto dokumentu byl vypracován v souladu se:

- Směrnici EU č. 1907/2006 z 18.12.2006 o registraci, hodnocení, autorizaci a omezování chemikálií (REACH) a souvisejících příloh.
- Směrnici EU č. 1272/2008 z 16.12.2008 o klasifikaci, označování a balení substancí a směsí (CLP)
- UN Globální harmonizovaný systém klasifikace a označování chemikálií (GHS, rev.10)

Pro očkovačla na bázi FeSi byl dle REACH vypracován CSA – Chemical Safety Assessment.

16. Ostatní informace

Podle kap. 1.5.2 Harmonizovaného systému klasifikace označování chemikálií (GHS), článku 58, odst. 2a a článku 59, odst. 2B Směrnice EU č. 1272/2008, která rozšiřuje článek 31, odst. 1 REACH se bezpečnostní listy (SDS) vyžadují pouze u substancí a směsí, které jsou označeny jako nebezpečné pro zdraví a životní prostředí. Jelikož produkty nesplňují tyto kritéria, SDS dle (EU)2020/878 nejsou vydávány. Z důvodu komunikace relevantních údajů (zdraví, bezpečnost a životní prostředí) jsou místo toho vydávány Bezpečnostní informace (PSI).

Článek 31 (7) REACH vyžaduje přiložení příslušného expozičního scénáře ze Zprávy o chemické bezpečnosti (CSR) k SDS. Avšak, dle Reach příloha 1, sekce 0 (úvod), podsekce 0.6 číslo 4 a 5, expoziční scénáře jsou požadovány jen pro substance a směsí označených jako nebezpečné. Jelikož produkt není klasifikovaný jako nebezpečný dle CLP, není zde požadavek na expoziční scénáře.

Alinoc®, Barinoc®, Elcast®, Foundrisil®, Reseed®, SMZ®, Ultraseed®, Vaxon® a Zircinoc® , Preseed® a Topseed® jsou registrované firemní značky Elkem AS. Bisnoc™ a Lanthanco™ je obchodní značkou Elkem AS.